

**3.B. Současné podoby
galerijní pedagogiky a
zprostředkování umění,
úloha a pozice
vzdělávacích oddělení v
muzeích a galeriích,
vztah školy a výstavní
institute**

**Zpracoval:
Bc. Jaroslav Beneš
255 938
jaro 2012**

Za specifické cíle formálního uměleckého vzdělávání je možné považovat:

- rozvíjení tvořivých, poznávacích a komunikačních dispozic
- rozvíjení schopnost vnímat, reflektovat a interpretovat umělecké nebo estetické fenomény
- rozvíjení předpokladů umělecké symbolizace a utváření stylu
- získávání technologických a řemeslných schopností
- získávání znalost o vývoji umění v kulturním, historickém a sociálním kontextu
- pěstování schopnost kritické reflexe umělecké, kulturní a společenské

Typologie programů galerijní pedagogiky

TEORETICKÉ

(práce s teoretickými poznatky)

- přednášky
- prohlídky
- besedy

PRAKTICKÉ

(výtvarné programy přibližující vystavená díla)

- praktické kurzy
- ateliéry
- tvůrčí dílny

SMÍŠENÉ

(programy s rovnováhou teoretických a praktických aktivit)

Hlavním zástupcem GALERIJNÍ ANIMACE

Teoretické programy

Komentované prohlídky

jsou nejčastějším typem programů, které muzea směrem ke svým návštěvníkům nabízejí. Jsou také nejméně náročné na speciální prostorové a materiálové podmínky. Probíhají přímo v expozici a vede je buď sám lektor nebo kurátor výstavy, příp. speciální host.

Teoretický výklad během komentované prohlídky *„musí být odborně správný, dále přiměřeně obsáhlý a v návaznosti na věk a sociální strukturu návštěvníků musí být srozumitelný a přitažlivý.“* (Horáček, 1998, str. 66)

Komentovaná prohlídka se dá připravit pro všechny věkové skupiny návštěvníků. Pokud ji pořádáme pro mladší děti, měli bychom ji zpestřit hravými etudami.

Besedy

„Po formální stránce by besedy měly být programem, v němž ke stanovenému tématu nastane po nějakém vstupním či úvodním komentáři diskusní výměna názorů. Cílem besedy je především tlumočení určitých poznatků, ale současně i aktivizace tvořivého přemýšlení účastníků.“ (Horáček, 1998, str. 67)

Při besedě můžeme využít jednak originály uměleckých děl v expozici, ale i reprodukce, diapozitivy nebo filmové dokumenty.

Praktické programy

Rovněž vycházejí z teoretických poznatků, ale jsou založeny především na praktické činnosti účastníků, kteří prostřednictvím drobných tvůrčích etud, případně i rozsáhlejších výtvarných programů poznávají něco podstatného o vystavených dílech i obecně o umění.“

(Horáček, 1998, s. 63)

Praktické kurzy, ateliéry a tvůrčí dílny

Tyto programy umožňují několikadenní tvůrčí činnost účastníků. Díky delšímu časovému úseku se mohou lektori zaměřit na složitější pracovní činnosti, převážně čerpající z metod výtvarné výchovy. Jednotlivé denní aktivity na sebe mohou navazovat a může vzniknout i větší projekt.

Několikadenní tvůrčí dílny mohou být monotematické, mohou ale přinášet i více dílčích témat.

Smíšené programy

Animace

Definice animace dle R. Horáčka: *„Animace v galeriích jsou „oživující“ činnosti, při nichž návštěvníci pomocí různých materiálů či předmětů vytvářejí dílčí výtvarné etudy, které svým principem, technologií nebo obsahovým zaměřením navazují na sledované dílo.“*

(Horáček, 1998, s.71)

S trochou nadsázky by se dalo říct, že se lektor snaží pomocí rozličných aktivit vytrhnout návštěvníka z netečnosti a vybídnout ho k spoluúčasti na interpretaci vystavovaného artefaktu. Důležitý je v tomto procesu zážitek návštěvníka a přímý kontakt s uměleckým dílem.

Mimo vlastní zážitek přinášejí animace účastníkovi také poznání. Jedná se o vzdělávací aktivity. Jsou na nich tedy identifikovatelné základní rysy jakékoliv jiné pedagogické činnosti.

Struktura animace se dá se zobecnit do tří bodů: vstupní evokace, hlavní pracovní část a závěrečná reflexe.

Úkoly vzdělávacích zařízení v galeriích a muzeích

- oslovování a propagace ve školách, smlouvy, jednání
- vyhotovování programu a koordinace programů a akcí pro školy i veřejnost
- nabídka galerijních animací, zajištění zprodtředkovatele umění (lektor, umělec, animátor)
- doprovodné programy
- realizace programu zajištění materiálně technického zázemí
- spolupráce s vysokými školami
- spolupráce s kurátory a kunzhistoriky
- tvorba komunitních map a průvodců
- tvorba pracovních listů a metodické materiály pro učitele
- muzejní divadla, výtvarné dílny, dotykové výstavy
- kufříky s uměním
- fund-rising interpretace zprostředkování vystavených děl návštěvníkům
- oslovení sponzorů a partnerů vyhodnocení aktivit
- reflexe, publikační činnost statistika, fotodokumentace

Muzeum a rozvoj inteligence

Pokud použijeme teorii rozmanitých inteligencí (multiple intelligences) zformulované v roce 1985 psychologem Howardem Gardnerem, můžeme v prostředí muzea rozvíjet následující typy inteligence:

- **Jazyková inteligence** jako schopnost vyjadřování
- **Logická a matematická inteligence** jako schopnost osvojit si svět a pracovat logickým a matematickým způsobem
- **Prostorová inteligence** jako schopnost formulovat v mysli prostorové modely a dále s nimi pracovat
- **Hudební inteligence** jako schopnost zpívat, hrát, skládat hudbu
- **Tělesně-pohybová inteligence** jako schopnost užívat část těla nebo celé tělo k určité činnosti
- **Personální inteligence (interpersonální)** jako schopnost rozumět druhým lidem a úspěšně s nimi spolupracovat
- **Personální inteligence (intrapersonální)** jako schopnost porozumět sobě a mít značný vliv na vlastní osobní rozvoj

Škola versus muzeum

Vidění a vědění, pozorování a učení, pochopení a zapamatování jsou dvojice pojmů, které mohou být nahrazeny dvojicí pojmů muzeum a škola.“

A. Reichwein

- muzeum jako alternativní místo pro vzdělávání
- využití teoreticky nabytých znalostí v praxi
- účast na galerijních animacích
- využití muzeí a galerií jako prostředku pro názornou prezentaci a “živé” setkání s díly
- zábavnější a živější výklad při interakci s exponáty
- škola i muzeum se snaží dítě přivést ke stejným cílům (navodit změnu postojů, hodnotových žebříčků, kritického myšlení)
- využívání kufříků umění

Rozdíly mezi jednotlivými institucemi

MUZEUM vs. ŠKOLA

Tabulka 1 Rozdíly mezi jednotlivými institucemi

	Škola	Muzeum
Edukační specifika	Dlouhé soustavné působení, panuje zde předem daný řád a pořádek, pevně daná vyučovací jednotka, učitel je autoritou, klasifikace žáků, povinná uzákoněná docházka.	Krátkost, uvolněná atmosféra, zážitkovost, ná-zornost, muzejní pedagog má spíše roli poradce a kamaráda, evaluace spíše formou pochvaly, možnost volby, spíše charakter volnočasové aktivity.
Obsahy učení	Určuje jej kurikulum a specifikuje jej učivo(osnovy). Rozvíjí dovednosti, hodnoty a vlastnosti člověka. Snahou je dát dětem základní rozhled a znalosti jak z přírodovědných tak humanitně zaměřených oborů.	Propojování probíraného učiva, či tematiky ve výstavě se současnými problémy společnosti (ekologie, rovnost ve vzdělávání a uplatnění...), dále multikulturní výchova, sociální komunikace, především je zde snaha o hledání souvislostí a propojení témat.
	Škola	Muzeum
Didaktické principy	Cílevědomost, systematicklost, aktivnost, názornost, uvědomělost, trvalost, přiměřenost, emocionálnost, jednotnost výchovného působení.	Participace, emocionálnost, zážitkovost, dobrovolnost, možnost volby, tvůrčí činnost dětí, názornost.
Využívané metody (těch je mnoho, a proto vyberu jen některé)	Vysvětlování, přednáška, slohové práce, práce s textem, pokusy a experimenty, diskuze a další, které se mohou prolínat s muzeem.	„Hands-on“, projektové vyučování, hra, dramatická výchova, výtvarné a dětské dílny, pracovní listy, soutěže ale i konference, přednášky apod.

SHRNUTÍ

TEORETICKÉ

(práce s teoretickými poznatky)

- přednášky
- prohlídky
- besedy

PRAKTICKÉ

(výtvarné programy přibližující vystavená díla)

- praktické kurzy
- ateliéry
- tvůrčí dílny

SMÍŠENÉ

(programy s rovnováhou teoretických a praktických aktivit)

Hlavním zástupcem GALERIJNÍ ANIMACE

ZDROJE

- 1) **HORÁČEK, R.:** Galerijní animace a zprostředkování umění, Akademické nakladatelství CERM, s. r. o., 1998.
- 2) **BRABCOVÁ, Alexandra:** Brána muzea otevřená: Průvodce na cestě muzea k lidem a lidí do muzea. Praha: ve spolupráci s Nadací Open Society Fund Praha vydalo JUKO, 2003.
- 3) **ŠOBÁŇ, Marek:** Stručná teorie a praxe muzejní pedagogiky [online]. c2012, Dostupný z WWW. <<http://kvv.upol.cz/>>.
- 4) **SVATOŇOVÁ, Julie:** Edukační specifika muzea a školy a možnosti jejich vzájemné spolupráce [online]. c2012, Dostupný z WWW. <http://is.muni.cz/th/109118/ff_m/Diplomova_prace_Svatonova/>.